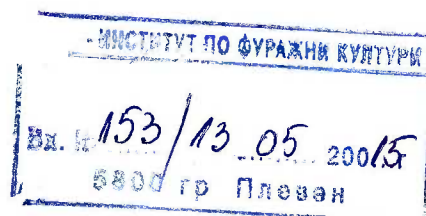


# РЕЦЕНЗИЯ



**Върху научните трудове на доц. д-р Йорданка Андреева  
Найденова за участие в конкурс за заемане на академична  
длъжност " Професор" в професионално направление - ш. 6.3  
Животновъдство, научна специалност " Хранене на  
селскостопанските животни и технология на фуражите"  
шифър-04.02.04**

**Рецензент: проф. д-р Лазар Костадинов Козелов,  
Институт по животновъдни науки - Костинброд**

На обявения конкурс в Държавен вестник , бр. 8, от 30.01.2015 год. от Институт по фуражните култури-Плевен за заемане на академична длъжност "професор" е подала документи доц. д-р **Йорданка Андреева Найденов**. Кандидатката е родена на 17.10.1952 год.в гр. Плевен, Висше образование завършва през 1976 год. в Софийски университет "Климент Охридски "- София специалност "Биохимия и Микробиология ",

През 1977год. постъпва на работа във Висшия медицински институт-Плевен, в началото като специалист биохимик, а впоследствие като хонорован асистент по биохимия в катедрата по Неврология и Неврохирургия. В този период кандидатката има публикувани 25 научни статии в областта на медицината. През 1986 год. след успешно издържан конкурс постъпва на работа като научен сътрудник в Института по фуражните култури-Плевен. През 1999 год. защитава докторска дисертация на тема „ Структурни влакнени компоненти на клетъчните

стени за бърза оценка качеството на фуража при селекцията на многогодишни житни треви ".

През 2007 год. е избрана за доцент по научна специалност- " Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите" шифър-04.02.04.

На конкурса за професор кандидатката се представя със 128 научни трудове, от които 46 са публикувани след хабилитирането и за доцент. Двадесет и осем от статиите са отпечатани в международни издания на английски език с общ импакт фактор 6,4 точки. Голяма част от научните публикации са представени на национални и международни форуми, където тя проявява особена активност. Кандидатката участва в 77 национални и международни конференции. На 28 от статиите тя е водещ автор. Заслужава да се отбележи, че тя участва в авторски колектив под ръководството на проф. Тодоров в написването и издаването на Практикум по хранене на селскостопанските животни, която е публикуван през 2010 год. Монографията е ценно помагало за студенти и практики .

Научните трудове на кандидатката са цитирани 110 пъти, от които 62 пъти в международни издания, а двадесет от тях са в списания с импакт фактор .

Научноизследователската работа на доц. Найденова е съсредоточена в следните главни направления.

1. Проучвания свързани с определяне на химичния състав, енергийната и протеинова хранителност на различни видове и сортове тревни фуражи при хранене на преживни животни ( публикации с N 79, 81, 82, 83, 84, 85 , 86, 104, 108, 113, 115,117,120 и 121). В някои от тези изследвания оценката е правена в динамика, което е особено ценно.
2. Втората група изследвания са свързани с оценка на различни фактори и добавки върху почвата и растенията, отразяващи на качеството на фуражите ( публикации под номера 80, 87, 88, 89, 90,91, 95, 97 и др. ).

3. Разработка и внедряване на съвременни и бързи методи за оценка качеството на фуражите ( 78, 88, 109 и други).

4. Активно е участие на кандидатката по въвеждането в страната на NIRS. системата за оценка качеството на фуражите ( 103, 111 и 114).

В представените научни статии личат приносите на кандидатката, които са свързани основно с разработване и внедряване на съвременни лабораторни методи за оценка състава и качеството на тревните фуражи и логично отразяват образованието и квалификацията на кандидатката. Определена роля за качеството на разработените методи имат и многобройните краткосрочни и дългосрочни специализации на кандидатката във водещи научни институти и центрове в чужбина. Благодарение на това тя е една от първите, които внедрява методите на Ван Суест, които позволяват за кратко време и с минимални разходи да се определи съдържанието на клетъчните стени във фуражи ( КДВ, НДВ, хемицелулоза, целулаза, лигнин и КДЛ ) . Тези показатели имат важно значение за оползотворяване на дажбите от животните и трябва да се отчитат при оценка качеството на фуражите и съставянето на дажби при отделните видове и категории преживни животни.

Към представените статии могат да се направят и някои критични бележки изразяващи се в следното:

В някои от публикациите ( N-80, 84, 91 и други ) липсва описание как точно е определена протеиновата хранителност на изследваните фуражи. В материал под номер 80 се прави извода, че дълбочината на подготовка на почвата има влияние върху качеството на люцерната, което по наше мнение е невярно. Дълбочината на оранта може да има значение върху редовността на посева и върху добива на сухо вещество , но не и върху качеството. В материал под номер 79 на базата на химичния и минералния състав на земната ябълка се правят прибързани изводи за възможностите за силажиране на стъблата без да има опити в това

направление. В материалите има и други незначителни пропуски, на които не бих искал да се спирам поради ограничения обем на рецензията.

Извършената, голяма по обем научно-изследователска работа е позволила на доц. Найденова да представи 13 приноса, от които 8 с научен характер и 5 с научно приложен характер. Приносите с научен характер са описани много подробно при което не може да изпъкне оригиналният характер на разработката. Това затруднява тяхното възприемане от читателя. Към приносите с научно-приложен характер нямам забележки.

На базата на многобройните по обем и качество изследвания си позволявам да открия следните по-важни приноси:

1. Усвояване и внедряване в лабораторната практика в страната на методите за определяне на клетъчните стени (КДВ, НДВ, КДЛ, хемицелулоза и целулоза) . Внедряването на тези методи позволява да се направи по-пълна оценка за качеството на тревните фуражи при което може да се предскаже тяхната консумация, смиланост и оползотворяване.
2. 1п У11го методи за оценка качеството на многобройни тревни фуражи чрез използване на ензими.

Въвеждането на тези методи позволява много бързо , точно и сравнително евтино да се определи качеството на фуражите. Тези методи са особено подходящи, когато оценката се прави в динамика и трябва да се анализират много проби.

3. Участието на доц. Найденова в създаването на три нови сорта растения (Пасищен райграс "ИФК Хармония" , Гребенчат житняк " Свежина " , Пустинен житняк " Морава " ) . Участието на кандидатката в създаването на тези сортове не е голямо, но особено важно за по-пълната им характеристика. Това е от особено значение за тяхното признаване от патентното ведомство на страната.



4. Активно е участието на доц. Найденова в оценката на качеството на различни сортове бобови култури (люцерна, еспарзета, звездан, грах и соя) . Тези изследвания са подпомогнали селекционния процес при тези култури.
5. В селекционни опити с 4 сорта грах с произход от Русия и България е установена висока степен на унаследяване качеството на фуража (суров протеин, сурови влакнини, НДВ и смиланост на сухото вещество) .
6. В много от опитите са приложени N1118 анализите за оценка качеството на фуражите, което гарантира висока точност на изследването и голяма репрезентативност. По този начин би могло в максимална степен да се предскаже хранителната стойност на отделните фуражи. На тази база са разработени различни математически модели за оценка.
7. В многобройни полски опити е установено влиянието на отделни агротехнически мероприятия ( торене, напояване и начин на засаждане ) върху добива на сухо вещество и качеството на обемистите фуражи.

В представената справка за приносите могат да се открият и други значими изследвания с научен и научно-приложен характер, но поради ограничения обем на рецензията не бих искал да се спирам подробно.

От представените по-горе материали е видно, че доцент Найденова покрива наукометричните изисквания за професор, съгласно изискванията на Закона и Правилника за приложение в ССА с изключение на това, че не е била ръководител на научно изследователски проекти и не е ръководила докторанти. Тези пропуски се препокриват напълно от участието и в създаването на три сорта фуражни растения и от значителното превишаване броя на публикациите и цитиранията у нас и в чужбина.

## **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

От представените многобройни публикации и научни и научно-приложни приноси е видно, че доц. д-р Найденова е изграден научен работник в областта на фуражното производство, специализирал се в разработването и прилагането на съвременни методи за оценка качеството на фуражите. Тя е търсен партньор в научноизследователските колективи. Нейните познания и участие в научните проекти гарантират комплектност на изследванията и ускоряване процеса на селекционната работа при създаване на различни сортове фуражи култури. Тя покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение в Селскостопанската академия.

На основание на горе изложеното, предлагам на Научното жури да присъди на доц. д-р Йорданка Андреева Найденова академична длъжност "Професор" в професионално направление — ш. 6.3 Животновъдство, научна специалност "Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите"

01.05.2015 год.

Гр. София

Рецензент:

проф. д-р Лазар Козелов